

Ženska udruga
"IZVOR" Tenja

📍 Vlatka Mačeka 20, 31207 Tenja
☎ tel/fax: (+385)031/290-433
✉ zenska.udruga.izvor@gmail.com
🌐 www.zenska-udruga-izvor.hr

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2017.

Uvod

Sadržaj ovog izvještaja daje opis programskog i organizacijskog djelovanja Udruge za 2017. godinu sukladno odredbama Statuta i Strateškog plana djelovanja za razdoblje 2016.-2018.

Prema postavljenim ciljevima Operativnog plana u 2017. godini organizacija je bila usmjerena na provedbu preuzetih ugovornih obveza i održivost ljudskih kapaciteta Udruge kako bi osigurala kontinuitet u provedbi primarnih usluga za građane/ke koje sustavno provodi punih sedamnaest godina. Korisnici usluga Udruge u pravilu su obespravljeni, siromašni i socijalno isključeni. Stariji i nemoćni ljudi, obitelji s više uzdržavanih članova, dugotrajno nezaposleni iznad 50 godina života ne samo da oskudijevaju u osnovnim materijalnim dobrima već su suočeni s potpunim gubitkom šanse izlaska iz svijeta siromaštva uključujući postojeću razinu socijalnih transfera. Visina osnove za socijalne naknade utvrđuje se bez utemeljenih i realnih pokazatelja i iznosi 800,00 kuna dok je linija siromaštva na razini 25.000 kuna godišnje (za samca) i kao takva nije stvarno dostatna za zadovoljavanje nužnih životnih troškova.

Bez pravog odgovora na rastuće siromaštvo građana/ki država je odgovornosti za najugroženije skupine društva dobrim dijelom prepustila organizacijama civilnog društva, sektoru u kojem prostor za nesmetano djelovanje koriste udruge fluidnih statusa i identiteta kojima je atribut građanskog i otvorenog društva sporan. Kao organizacija civilnoga društva koja djeluje na području demokratizacije društva, promicanju i zaštiti ljudskih prava i ravnopravnosti spolova, reformi obrazovanja svjedočimo razdoblju snažnog utjecaja Katoličke crkve, dijela klerikalne vlasti i bliskog im "novo rastućeg" civilnog društva (fluidnog identiteta) na promjenu društvene paradigme i napada na najviše ustavne vrednote, a posebno stečena prava žena da slobodno odlučuju o svom seksualnom i reproduktivnom zdravlju kao i otvoreno protivljenje uvođenja u formalno obrazovanje građanskog odgoja.

Politička kriza prouzročila je slabljenje državnih institucija, a najviše ustavne vrednote zajedno s načelom supsidijarnosti prepuštene su instrumentalizaciji i reinterpretaciji čije je uporište vjerski fundamentalizam. Otvoreni govor mržnje, relativizacija i promocija nasilja nad ženama i nasilja u obitelji predstavljeni su kao „drugačiji pogled na ljudska prava“ zaštićen „slobodom govora“ kojeg prati izostanak sankcije nadležnih institucija. U tom svjetlu promjene metoda djelovanja navedenih aktera i prelazak iz sfere političkog djelovanja u područje civilnog društva nisu osporene unatoč jasnim tendencijama uspostave kanonskog prava i nametanju vlastitih svjetonazora, koja kao dio vjerskih sloboda nisu narušena, niti se ovi akteri na njih uopće pozivaju! Naprotiv, naše društvo gubi sve atribute laičkog. To se ogleda i kroz natječaje koji su usmjereni za rad civilnog društva u kojima često nema distinkcije niti u formalnopravnom dijelu između vjerskih subjekata i OCD-a kao pravnog subjekta registriranog u okviru Zakona o udrugama, unatoč njegove propusnosti i mogućnosti široke zloupotrebe. Tako i nadalje kao udruge djeluju profesionalni sportski klubovi, političke stranke, vjerske zajednice i drugi pravni subjekti čije djelovanje je uređeno po posebnim propisima i tako imaju različite dotoke i javne izvore sredstva za koje je teško pratiti u koju svrhu su zaista utrošeni.

U svjetlu opisanog stanja proveli smo većinu planiranih aktivnosti i izvršili sve ugovorne obveze.

Djelatnosti udruge provodile su se kroz projektne aktivnosti u okviru četiri programska područja: *Promocija i zaštita ljudskih prava i ravnopravnosti spolova, Podrška razvoju civilnoga društva i zajednice* i *Organizacijski razvoj te Podrška socijalnog uključivanja osoba izloženih nasilju u obitelji*, trogodišnjeg programa koji je završen koncem svibnja 2017. godine, a odmah u lipnju je pokrenuta provedba drugog trogodišnjeg programa (2017.-2020.) "Mreža usluga za život u zajednici" koji pored usmjerenosti na sveobuhvatnu pomoć i podršku ženama kao najzastupljenijoj skupini Udruge kao ciljnu skupinu ima mlade bez odgovarajuće roditeljske skrbi.

Osiguran je kontinuitet provedbe aktivnosti koje su bile primarne s aspekta potreba građana/ki tako da smo u okviru navedenih programskih područja nastavili provoditi aktivnosti: pružanja usluga besplatne pravne i psihosocijalne pomoći te zastupanja građana/ki; zaštite žrtava obiteljskog nasilja, mobbinga i diskriminacije; programe obrazovanja za ljudska prava i rodnu jednakost; obrazovne programe jačanja kapaciteta udruge i korisnika; praćenje javnih politika, primjenu propisa i zagovaranje pozitivnih društvenih promjena; pružanje i razvoj usluga pomoći u kući i građanskog aktivizma; programe obrazovanja, osposobljavanja, zapošljavanja i podrške odraslim osobama u približavanju tržištu rada; stjecanja radnog iskustva mladih, dugotrajno nezaposlenih osoba i socijalno isključenih skupina. U 2017. godini bilježimo 769 izravnih korisnika navedenih aktivnosti, od toga 74% žena i 26% muškaraca. Neizravno uključenih korisnika bilo je 1695.

Provedbom specijaliziranih usluga omogućili smo građanima slabog imovnog stanja pristup sudu i upravnim tijelima radi ostvarivanja prava i pravne zaštite, usluga pomoći u kući za starije i nemoćne osobe, zadržali smo razinu zaposlenih, iako ne cjelovit stručni radni tim, i unatoč tomu, sa školama uspješno proveli planirane programe obrazovanja. S Povjerenstvom za ravnopravnost spolova Grada i Županije i aktivnim doprinosom predstavnika/ca Filozofskog i Pravnog fakulteta iz Osijeka, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek (GISKO), lokalnim organizacijama studenata i drugim suradnicima obilježile smo i ove godine Nacionalni dan i Svjetsku kampanju protiv nasilja nad ženama na kojoj su kroz javnu raspravu o različitim pojavnim oblicima nasilja prema ženama sudjelovali predstavnici iz Hrvatske i inozemstva te obilježili međunarodne dane starijih osoba i volontera.

Za istaknuti je usvajanje i potpisivanje Europske povelje o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini od strane Grada Osijeka, a kao rezultat prijedloga matičnog Povjerenstva za ravnopravnost spolova, našeg ustrajnog poticaja za djelovanje, a posebno političkog ozračja i novog izbora motivirane i stručne žene na čelu.

Tijekom 2017. godine proveli smo tri obrazovna programa sa osnovnim školama čijoj uspješnosti su pored uključenih učenika i nastavnog osoblja škola pridonijeli i predstavnici Filozofskog fakulteta, Gradske i sveučilišne knjižnice (GISKO), Odjela za prevenciju Policijske uprave OBŽ, a svojim materijalima i sugestijama RU pravobraniteljice za djecu i Hrabri telefon. Planirano sudjelovanje Pravobraniteljice i/ili nekog od predstavnika/ca je izostalo budući je vremenski korespondiralo s neprihvatanjem izvještaja o radu i stavljanje proceduru zakona kojim bi u Hrvatskom saboru, donošenjem i iznalaženjem blokadom njenog rada.

Krajem godine upisani smo u Evidenciju pravnih osoba i obrtnika za pružanje socijalnih usluga koji vodi MDOMSP i osigurali pretpostavke za pružanje usluga pomoći u kući u okviru gospodarske djelatnosti. Ono je i ocjena o ispunjavanju kvalitete rada i potvrda odgovornog djelovanja.

Za nastavak provedbe i razvoj aktivnosti za koje smo preuzeli dio javnopravnih ovlasti i nadalje nam je najveći problem osiguranje kontinuiteta rada stručnih ljudskih kapaciteta, a time i specijaliziranih usluga za građane/ke, neravnopravnog položaja zaposlenih i uopće i osiguranje adekvatnog javnog prostora za korištenje bez naknade. Sa svrhom rješavanja prostora za rad u uredu Tenja i Osijek

podneseni su zahtjevi Gradu i Uredu za državnu imovinu za dodjelu prostora za rad ureda Tenja i Osijek.

1) Program Promocije i zaštite ljudskih prava i ravnopravnosti spolova

Sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka kao temeljne vrednote našega društva upisane u Ustav RH predmetom su našeg zalaganja u okviru besplatnog pravnog savjetovališta dostupne kroz četiri ureda, programa za vježbenike/volontere te djelovanja u području javnih politika.

U okviru **besplatne pravne pomoći** u ovom izvještajnom razdoblju evidentirali smo 99 *novih slučajeva* od toga 79% žena i 21% muškaraca, a najzastupljenije područje pritužbi sa 27% učešća bila su s područja nasilja u obitelji, uključujući područje obiteljsko-pravne zaštite i socijalnih prava, uključujući tu prava iz mirovinskog i zdravstvenog sustava i obveznog/stvarnog prava; slijede zahtjevi za stambenim zbrinjavanjem žrtava obiteljskog nasilja (9%), ovrhe (5%), statusno i radno pravo (4%) te 2% iz skupine ostalo. U rješavanju pojedinačnih predmeta surađivali smo s nadležnim institucijama na svim razinama, uredima pravobraniteljstava, odvjetničkim uredima i akademskom zajednicom, sindikatima, OCD-a i drugim pravnim subjektima i pojedincima koji svojim stručnim ekspertizama mogu pridonijeti rješavanju konkretne pravne stvari, odnosno sistemskog pitanja. Suradnjom sa sedam odvjetničkih ureda osigurali smo pro bono zastupanje pred sudom u pet *slučajeva*. Broj korisnika pravnog savjetovališta drugu godinu je u opadanju (41% u odnosu na prethodnu kalendarsku godinu). Razloge za to vidimo u povremenim prekidima rada ureda i nedostupnosti direktnog rada s građanima/kama u uredu Osijek koji nam se dogodio u razdoblju od šest mjeseci tijekom 2016./2017.godine i nedostatku financijskih sredstava za mobilni tim Klisa – Sarvaš u prvom kvartalu 2017. To ukazuje koliko je važno osiguranje stabilnosti stručnih ljudskih kapaciteta kojim se omogućava kontinuitet i dostupnost pravne pomoći za građane/ke u ovim sredinama.

Mehanizmi sudske zaštite i pristup sudu generalno, a posebice ženama slabog imovnog stanja, koje su u najvećem broju bile pritužiteljice u predmetima nasilja u obitelji i obiteljsko-pravne zaštite i nadalje su nedovoljno učinkoviti i otežani iz već poznatih razloga koja smo navodili u prethodnim izvještajima. Dostupnost besplatne pravne pomoći i drugih oblika podrške posebno su važne za ovu skupinu pritužbi. Unatoč pogubnoj društvenoj anomaliji i najavama izvršne vlasti da će u 2017. godini pristupiti ratifikaciji Konvencije VE o borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji to se nije dogodilo. Naprotiv, svjedočili smo snažnom protivljenju ratifikaciji koristeći iracionalne razloge i dezinformacije o njenim negativnim posljedicama.

Zaprimljene pritužbe žena žrtvi nasilja u obitelji vezano za stambeno zbrinjavanje i nadalje se odnose na nemogućnost ostvarivanja prava na stambeno zbrinjavanje na način na koji bi to (uzimajući u obzir raspoložive kapacitete stambenih objekata u vlasništvu države kao i jedinica lokalne/regionalne samouprave) realno bilo moguće. Situacije napuštanja nasilnika ili izostanak stambenog prostora adekvatnog za život po izlasku iz sigurne kuće ne trpe odgodu, a jedan od temeljnih problema je vezan upravo uz propisane rokove za podnošenje zahtjeva.

Stambeno zbrinjavanje žrtvi nasilja i nadalje je regulirano Zakonom o područjima od posebne državne skrbi kojim su žrtve nasilja jedna od kategorija čije složene životne uvjeti nije moguće rješavati u okviru tako uređenog propisa i što se izravno odražava da se, uslijed nedostatka zaštite i pomoći, po izlasku iz sigurne kuće moraju vratiti natrag zlostavljaču. Unatoč složenim procedurama i strogo ograničenom razdoblju podnošenja zahtjeva (01.01. – 15.02.) pokrenuto je sedam novih postupka za stambenim zbrinjavanjem.

I nadalje evidentiramo porast siromaštva i sve veći broj onih kojima je potreban neki oblik socijalne pomoći, a čije ostvarivanje je otežano ili onemogućeno. Provođenje ovrha i ostvarivanje prava na

privremeno uzdržavanje djeteta (u visini od 50% utvrđenog minimalnog iznosa) i dalje je neefikasno, nije riješeno pitanje socijalnih mirovina građana preko 65 godina života koji nemaju ispunjen uvjet minimalnog mirovinskog staža. U OBŽ sve je veći broj onih kojima prijete potpuna egzistencijalna ugroženost ukoliko izostane intervencija države, posebice ako je riječ o osobama starije životne dobi.

Zaprimljene pritužbe žena žrtvi nasilja u obitelji vezano za stambeno zbrinjavanje i nadalje se odnose na nemogućnost ostvarivanja prava na stambeno zbrinjavanje na način na koji bi to (uzimajući u obzir raspoložive kapacitete stambenih objekata u vlasništvu države kao i jedinica lokalne/regionalne samouprave) realno bilo moguće. Situacije napuštanja nasilnika ili izostanak stambenog prostora adekvatnog za život po izlasku iz sigurne kuće ne trpe odgodu, a jedan od temeljnih problema je vezan upravo uz propisane rokove za podnošenje zahtjeva.

Iz evidencije pritužbi bilježimo sve veću pravnu nesigurnost osoba starije životne dobi i različite oblike zavaravajućih ponuda za sklapanje ugovora. Kao negativne posljedice liberalizacije tržišta usluga i nadalje je ostalo neriješeno pitanje isporuke toplinske energije (nametnutim ex lege obvezama uvođenja razdjelnika topline i balansiranja sustava grijanja) u stambenim zgradama.

Pružanjem *informacija, uputa i pravnih savjeta u hitnim slučajevima* putem besplatnog **SOS telefona za žrtve nasilja u obitelji, mobbinga i diskriminacije** dostupnog za cijelo područje Hrvatske zabilježeno je 277 poziva od toga je 63 evidentirano kroz upitnik, osigurali smo besplatno zastupanje pred sudom u 5 slučajeva, ojačali kapacitete Udruge u pružanju pravne pomoći i suzbijanju diskriminacije kroz najmanje 70 stručnih konzultacija suradnjom sa 7 suradničkih odvjetničkih ureda kao i drugim ovlaštenim pružateljima besplatne pravne pomoći, čime smo osigurali dostupnost usluga primarne pravne pomoći, informiranja i savjetovanja u kriznim situacijama za 381 osobu od čega 167 direktnih korisnika, pripadnika/ca osjetljivih društvenih skupina radi ostvarivanja i zaštite njihovih prava. U rad pravnog savjetovišta sa članicama stručnog tima bila su uključena u svojstvu dugotrajnih volontera 2 apsolventa/ice Pravnog fakulteta u Osijeku.

Kroz pojedinačne slučajeve pratili smo primjenu propisa i zastupali skupine građana/ki u upravnim postupcima među kojima posebno navodimo one koje su od posebne životne važnosti, a čije rješavanje je dugotrajno kao što su postupci legalizacije bespravno sagrađenih objekata u romskom dijelu Tenje i drugih srodnih primjera i stambenog zbrinjavanja žrtvi nasilja. Pratili smo ostvarivanje alimentacijskih zahtjeva, a posebno izvršenje pravomoćne i ovršne sudske presude u inozemstvu sukladno UN Konvenciji za ostvarivanje alimentacijskih zahtjeva.

Sudjelovali smo u e-savjetovanju sa 3 prijedloga za iskaz interesa sa zainteresiranom javnošću u javnom savjetovanju na Nacionalnu strategiju zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022. godine (15.03.2017.)¹, Nacrtu prijedloga Zakona o pravobranitelju za djecu s konačnim prijedlogom zakona (02.06.2017.)², javnom savjetovanju na Nacrt prijedloga Zakona o potvrđivanju Konvencije VE o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (03.08.2017.)³; aktivno smo doprinijeli raspravi na tematskoj sjednici Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora -'Važnost ratifikacije Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji'⁴ (07.03.2017.).

Obilježili smo Nacionalni (21.09.)⁵ i Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama provedbom stručne javne rasprave *Zajedno u sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji* (24.11.) u suorganizaciji sa Povjerenstvom za ravnopravnost spolova OBŽ i Grada Osijeka. U daljnjem dijelu obilježavanja Svjetske kampanje "16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama" javnosti je

¹ <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=4641>

² <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?EntityId=5638>

³ <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=5638>

⁴ <http://www.sabor.hr/u-saboru-odrzana-tematska-sjednica-o-sprjecavanju?dm=2>

⁵ <http://www.zenska-udruga-izvor.hr/nacionalni-dan-borbe-protiv-nasilja-nad-zenama-3/>

prikazan dokumentarni film *Pornland: Kako je pornografija ukrala našu seksualnost, s diskusijom*⁶ (28.11.) i predstavljena zbirka prijevoda tekstova *Oslobođenje žena – feministički tekstovi 1964 -1975*⁷ u suradnji s Gradskom i sveučilišnom knjižnicom u Osijeku.

Provedbom sveukupnih aktivnosti izravno smo doprinijeli ostvarivanju djelotvorne pravne zaštite za 381 građana/ku, uravnoteženoj teritorijalnoj rasprostranjenosti i dostupnosti osjetljivim društvenim skupinama.

Na temelju uvida u konkretne slučajeve doprinosili smo učinkovitijim pravnim rješenjima, jačanju vladavine prava i pravne sigurnosti, poticali stručne javne rasprave o novim zakonodavnim rješenjima od egzistencijalne važnosti za građane, posebno žene, koja su već prisutna u dijelu EU o čemu i mi kao njena punopravna članica trebamo imati svoje stajalište. Ovaj dio aktivnosti kao i poticaj uključivanja relevantnih aktera i građana/ki sagledavamo kao važno područje djelovanja koje izravno pridonosi ostvarivanju i pozitivnim učincima instituta besplatne pravne pomoći kao jednog segmenta kroz koji se zrcali ozračje vladavine prava i pravne sigurnosti u našem društvu.

Izveštaj s područja diskriminacije upućen je Uredu pučke pravobraniteljice.

Cjeloviti opisi zabilježenih povreda bit će sastavni dio izvještaja o stanju ljudskih prava.

Program vježbeničkog staža/stručnog osposobljavanja/volonterstva provodili smo kroz volonterski program, s ograničenim opsegom, iz više razloga. Zahtjevom za stručno osposobljavanje prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje nismo išli niti ove godine zbog nerješavanja uvedenog dodatnog osiguranja tražbine na bjanko zadužnici i privatnom imovinom odgovorne osobe u udruzi. Drugi razlog je nedostatak prostora i osiguranje vlastitih financijskih sredstava za kvalitetno uključivanje mladih ljudi dodatni su razlozi ograničene provedbe ovog programa i uključivanja (kroz rad pravnog savjetovališta) samo dva dugotrajna volontera pravne struke. Na samom kraju kalendarske 2017. godine Ministarstvo pravosuđa uvažilo je naš prigovor i odobrilo dodatna sredstva za naš rad u toj godini.

Potprogram ***Podržimo socijalno uključivanje osoba izloženih obiteljskom nasilju***, provodili smo u razdoblju lipanj 2014.-svibanj 2017. i bio je usmjeren na pružanje sveobuhvatne pomoći ženama, kao najizloženijoj skupini nasilja u obitelji, koja se provodila putem specijaliziranih servisa zaštite i potpore te jačanjem građanske participacije i utjecaju na javne politike što je bilo od utjecaja na djelomične promijene u pristupu i razumijevanju nasilja nad ženama kao rodno utemeljenog nasilja i povrede ljudskih prava. Provedenim aktivnostima jačali smo sustav podrške žrtvama nasilja u obitelji i prodonijeli unaprjeđenju sigurnosti i učinkovitosti mehanizama zaštite (žena) žrtava nasilja u obitelji time što smo u navedenom razdoblju omogućili dostupnost specijaliziranih, stručnih usluga za ukupno 1564 direktnih korisnika/ca. U okviru pravne i psihosocijalne pomoći i podrške uključeno je 1053 sudionika/ca (87% žene), i to: 523 novih predmeta (82%% žene) od toga 39% s područja obiteljsko pravne zaštite, 70 zastupanja pred sudom kroz 9 odvjetničkih ureda (ukupno 593 korisnika/ca), 263 SOS poziva (94% žena) provedena kroz upitnike s 50% zastupljenošću područja nasilja u obitelji (ukupno 823 poziva), 63 korisnica psihosocijalne podrške (100% žene) te uključeno 49 osoba (82% žene) kao volonteri/ke i 85 korisnika/ca (84% žene) uključeno putem radionica, sajmova, obilježavanja i sl.

Kroz programe podrške uključeno je 511 direktnih korisnika/ca (95% žena) i to: 12 polaznica osposobljavanja (100% žene) i 49 podrške pri zapošljavanju (96% žene), 306 polaznika/ca tečaja engleskog jezika (93% žene), 18 sudionika/ca treninga o društvenom poduzetništvu (89% žene), 116 sudionica kreativnih radionica (100% žene).

Tijekom provedbe ovog programa Udruga je pored 3 zaposlene članice stručnog radnog tima zaposlila 4 nove osobe, od toga, 1 visokokvalificiranu stručnu mladu osobu na neodređeno vrijeme i 3 na

⁶ <http://www.zenska-udruga-izvor.hr/16-dana-aktivizma-protiv-nasilja-nad-zenama-kako-je-pornografija-ukrala-nasu-seksualnost/>

⁷ <http://www.zenska-udruga-izvor.hr/16-dana-aktivizma-protiv-nasilja-nad-zenama-oslobodenje-zena-feministicki-tekstovi-1964-1975/>

pružanju usluga pomoći u kući. Posredstvom i kao rezultat provedbe programa osposobljavanja i pomoći pri zapošljavanju zaposleno preko 20 osoba. Rezultati revizije statusa polaznica osposobljavanja od 2014. godine bili su pozitivni i ohrabrujući, od 13 žena, među kojima nam dvije nisu više dostupne, njih osam su zaposlene i većina je zadovoljna postignutim ekonomskim osamostaljivanjem koji im je osigurao novi početak života sa svojom djecom nakon izlaska iz nasilnog okruženja. Usluge i podrška koje su pružene kroz ovaj program prema iznesenim stavovima direktnih korisnika/ca za njih su bile mogućnost rješavanja važnih životnih pitanja, dobivanje alata, jačanje odlučnosti i samopoštovanja da ih prevladaju.

Pružanje svih relevantnih informacija, mogućnosti sudjelovanja u zajedničkom planiranju, ocjeni rezultata i vlastitog izbora, uz obvezu preuzimanja odgovornosti (ugovori, uvjerenja, potvrde, evaluacija isl.) bio je poticaj da budu aktivni kao pojedinci, a koherentni i međuovisni kao grupa. Na pojedinačnoj razini svi direktni korisnici poboljšali su po više osnova razinu kvalitete svoga života i dobili alate da samostalno i/ili uz pomoć drugih prevladavaju životne probleme (nasilje, nezaposlenost, smještaj, ostvarivanje prava i sl.).

Razvili smo koheziju i osnažili sudionike/ce, dio njih uključilo se u rad Udruge i djelovanje u zajednici.

Potprogram *Obrazovanje za demokratske vrijednosti, ljudska prava i rodnu jednakost*

Na području obrazovanja za ljudska prava i rodnu jednakost nastavili smo suradnju s nositeljima odgojno-obrazovne djelatnosti i bili posvećeni razvoju i provedbi programa izvaninstitucionalne izobrazbe učenika/ca. Projekti „Lajkaj nenasilno“ i „Znatiželjno dijete uči i podučava“, dobili su financijsku podršku MDOMSP u razdoblju studeni 2016.-listopad 2017.

Potprogram predstavlja osmišljene samostalne programe podučavanja o ljudskim pravima i rodnoj jednakosti, konvencijskim pravima djece, zaštiti od elektroničkog i vršnjačkog nasilja te podrške u učenju svjetskog jezika i provode se u partnerstvu i suradnji s nositeljima odgojno-obrazovne djelatnosti i policije na području OBŽ te lokalne samouprave. Cilj im je nadopuna kvalitetnih sadržaja i različitih oblika uključivanja djece i njihovih roditelja te povezivanje u zajednici. U sadržaj su inkorporirane teme kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja.

Aktivnosti promicanja i zaštite prava djece usmjerena su na približavanje konvencijskih prava i demokratskih procedura učenicima 3. i 4. razreda osnovne škole, a provodi se od 2014. u okviru projekta "Znatiželjno dijete"/ "Znatiželjno dijete uči i podučava" u suradnji i partnerstvu sa školama Tenja, Jagodnjak i Bolman, Filozofskim fakultetom, GISKOM, Uredom pravobraniteljice za djecu...

U okviru projekta „Znatiželjno dijete uči i podučava“ Kroz 12 radionica (4 tematske i 2 likovne u 2 razreda) 47 učenika/ca 4.a i 4.b razreda osnovne škole Tenja usvojilo je i pokazalo primjerenu razinu poznavanja konvencijskih prava djeteta, mehanizme zaštite i način njihovog ostvarivanja. Na konkretnim primjerima vodila se rasprava i formulirali stavovi o vlastitim pravima i granicama u odnosu na prava drugih. Poticalo se kritično promišljanje i dijalog kod donošenja odluka/pravila, pristupanja rješavanju pitanja značajnih za njih i sl.

Polaznici/ce radionica, uz vodstvo svojih učiteljica, usvojena znanja i vještine prenijeli su među 273 vršnjaka iz 16 razreda, 18 nastavnog osoblja i preko 50-tak roditelja/skrbnika putem izložbe učeničkih radova nastalih tijekom provedbe projekta za čiju postav je prethodno provedeno vrednovanje uvažavajući izborni proceduru, izravnim predstavljanjem obrađenog sadržaja, provođenjem i prezentacijom ankete te zajedničkog uređivanja eko-dvorišta škole. Povezivanje škole, roditelja, lokalne zajednice, predstavnika policije, organizacija civilnoga društva i šire javnosti putem medija otvorilo je mogućnost sadržajnijeg povezivanja i uključivanja djece u život zajednice i uopće razumijevanja sadržaja pripadnosti toj zajednici.

Uključivanjem roditelja u aktivnosti projekta, kroz anketne upitnike i uređivanje eko-dvorišta škole povodom obilježavanja Dana planeta Zemlje, poticalo se promišljanje o posvećenosti i uvažavanju potreba djece i razvijanju pozitivnog roditeljstva.

Načinjen je zasebni izvještaj od strane stručne osobe koja je tijekom provedbe vršila vanjsku superviziju te bila uključena u pripremu aktivnosti, njihovu provedbu te naknadnu analizu motivacije i zadovoljstva djece koji predstavlja objektivnu ocjenu da smo uspješno ostvarili projektne ciljeve.

Program zaštite od elektroničkog i vršnjačkog nasilja nad i među djecom usmjeren je na učenike 7. i 8. razreda osnovne i 1. i 2. razreda srednje škole te njihove roditelje provodi se u okviru projekta "Lajkaj NEasilno" od 2013. u suradnji i partnerstvu sa osnovnim školama, Filozofskim fakultetom u Osijeku i Policijskom upravom OBŽ.

U razdoblju studeni 2016.-listopad 2017.:

-Podignuta je razina znanja i svijesti o problemu nasilja nad i među djecom i mladima putem interneta i mobitela u 3 osnovne škole (Tenja, Jagodnjak i Darda) u okviru 16 posebno kreiranih obrazovnih aktivnosti i 4 radionice izrade mobilne aplikacije na FF Osijek.

-Na 13 radionica o elektroničkom nasilju sudjelovalo je 48 učenik/ca.

-Provedene su 3 grupne radionice za 72 roditelja/skrbnike.

-Provedeno je istraživanje putem upitnika među 116 učenika 7 i 8 razreda u 3 uključene škole, a na grupnim radionicama namijenjenim roditeljima/skrbnicima usmeno je proveden upitnik u kojemu je sudjelovalo 72 roditelja te nakon obrade podataka (FFOS) napravljena je komparativna analiza s istraživanjem provedenim 2013/2014 .

-Izrađeno je 500 primjeraka brošure i 6 informativno edukativnih plakata te uspostavljena Facebook zajednica *Lajkaj nenasilno* u koju je uključeno 128 korisnika/ka koji su putem društvene mreže dobili informacije o projektnim aktivnostima , informativno –edukativnim materijalima projekta i dr.

-Organiziran je završni skup (13.10.) u Informativnom centru policije u Osijeku, a na kojemu je postavljena izložba 6 plakata –radova koje su učenici izradili na radionicama, te su postavljeni informativno edukativni materijali izrađeni tijekom provedbe projekta. Procjenjuje se da je izložbu vidjelo između 1000 -1500 osoba.

-Aktivno je uključeno 17 stručnih suradnika/ nastavnika i predstavnika Partnera te 72 roditelja/skrbnika u prevenciju međuvršnjačkog nasilja putem interneta i mobitela s ciljem sustavne podrške i suradnje.

-Potaknuta i ostvarena dodatna suradnja sa 3 osnovne škole, Odjelom za prevenciju PU OBŽ, Uredom pravobraniteljice za djecu, Hrabrim telefonom te drugim institucijama/ustanovama kao i organizacijama civilnog društva koje se bave zaštitom prava djece i mladeži s ciljem razvoja platforme za multidisciplinarni pristup prevenciji ovog oblika nasilja.

-Na inicijativu Policijske uprave OBŽ u rujnu je pripremljen i predan PU 1 projektni prijedlog čiji nositelj je Udruga, a u okviru prijave Ministarstva unutarnjih poslova na EU fond. Još nemamo saznanja o prijavi.

Od 2013. na volonterskoj osnovi kontinuirano provodimo poduke engleskog jezika za djecu osnovnoškolske dobi, u suradnji sa OŠ i MO Tenja s ciljem nadopune kvalitetnih sadržaja i različitih oblika uključivanja djece u zajednici. U sadržaj su inkorporirane teme kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja. U školskoj godini 2016./2017. sudjelovalo je 10 učenika/ca (4 dječaka i 6 djevojčica) većinom iz 4. iz 6. razreda, a u školskoj godini 2017./2018. sudjeluje njih 12 (7 dječaka i 5 djevojčica), većinom učenici/ce 1. i 3. razreda.

Kao članica GOOD Inicijative za sustavno i kvalitetno uvođenje odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo u formalni obrazovni sadržaj nastavili smo ukazivati na značaj provedbe *Kurikuluma za građanski odgoj*.

Potprogram: **Razvoj usluga podrške za život u zajednici**

Predstavlja uspostavljeni model izvaninstitucionalnih oblika socijalnih usluga kao i drugih integrativnih sadržaja za starije i nemoćne osobe u Tenji koji kao primjer dobre prakse koji u suradnji i partnerstvu s Gradom Osijekom, HZZ i srodnim OCD-a prenosimo u druge prigradske, ruralne sredine, u kojima također postoje takve potrebe. Navedenim aktivnostima povezali smo potrebe dviju najrizičnijih skupina kojima prijete siromaštvo i socijalna isključenost - starijih osoba i dugotrajno nezaposlenih, što se kroz našu dosadašnju praksu pokazalo kohezivnim, učinkovitim i održivim elementima uspostavljenog modela. Usluge su pokrenute 2001. godine kroz volonterski program, a potom i projekte "Briga za starije i nemoćne osobe" i "Podršku socijalnoj koheziji" koje smo provodili u partnerstvu s Gradom, HZZ PU Osijek, Domom za psihički bolesne odrasle osobe i Volonterskim centrom Osijek, a koji su financijski podržani od strane Grada Osijeka, Osječko-baranjske županije, MRSS/MSPM i IPA Programa Razvoj ljudskih potencijala. Na opisani način najizravnije doprinosimo razvoju i primjeni novih socijalnih politika i deinstitucionalizaciji, povećanju kvalitete života i dužem ostanku u svom domu starijih i nemoćnih osoba, razvoju kohezije i volonterskih programa u zajednici, (samo)zapošljavanju radno-aktivnih te smanjenju socijalne isključenosti i aktivnoj ulozi u zajednici za sve uključene skupine.

Područje provedbe aktivnosti bilo je direktno pogođeno ratnim stradanjima, s visokom stopom nezaposlenosti i siromaštva, migracijama kao i visokim udjelom starijeg stanovništva stoga navedene aktivnosti imaju utjecaj i na regionalnu ujednačenost usluga i njenih razvojnih kapaciteta.

Potprogram predstavlja nadogradnju iz 2001. godine uspostavljenog modela izvaninstitucionalnih oblika socijalnih usluga kao i drugih integrativnih sadržaja za starije i nemoćne osobe u Tenji koji kao primjer dobre prakse u suradnji i partnerstvu s Gradom Osijekom, HZZ i srodnim OCD-a prenosimo u druge prigradske, ruralne sredine, u kojima također postoje takve potrebe. Projektnim aktivnostima povezali smo potrebe dviju najrizičnijih skupina kojima prijete siromaštvo i socijalna isključenost - starijih osoba i dugotrajno nezaposlenih, što je potvrdilo kohezivne, učinkovite i održive elemente uspostavljenog modela podrške za život u zajednici socijalno osjetljivih skupina.

U 2017. godini osigurana je sustavna provedba i razvoj specijaliziranih usluga i drugih integrativnih sadržaja za starije i nemoćne osobe na području Grada Osijeka - naseljima Tenja, Sarvaš i Klisa; povećali mogućnosti za aktivno djelovanje i uključivanje socijalno isključenih skupina i drugih dionika u razvoj zajednice; doprinosili unapređenju novih socijalnih politika, povećanju kvalitete života i dužem ostanku u svom domu starijih i nemoćnih osoba, razvoju kohezije i volonterskih programa u zajednici, podršci (samo)zapošljavanju radno-aktivnih te smanjenju socijalne isključenosti i aktivnoj ulozi u zajednici za sve uključene skupine.

Zabilježili smo 272 uključenih osobe od toga 166 izravnih korisnika (84 starijih i nemoćnih osoba i 82 pripadnika/ce ostalih socijalno isključenih skupina).

Od 6. prosinca 2017. Udruga je upisana u Evidenciju pravnih osoba i obrtnika koji pružaju socijalne usluge koju vodi Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kao pretpostavku .

Udruga je korisnica sredstava fondova Europske unije, državnog, regionalnog i lokalnog proračuna. U partnerstvu s Gradom provodimo program (2017-2020) *Mreža usluga za život u zajednici*, a u očekivanju je potpisivanje ugovora za provedbu zajedničkog projekta POKRENI u okviru poziva Podrška socijalnom uključivanju i zapošljavanju marginaliziranih skupina" Europskog socijalnog fonda (ESF -OP RLJP) također u u partnerstvu s Gradom i Udrugom gluhoslijepih osoba grada Osijeka i OBŽ. Projekt *Podrška socijalnoj koheziji* upućen na ESF poziv "Zaželi-Program zapošljavanja žena", također u partnerstvu s Gradom te Hrvatskim zavodom za zapošljavanje RU Osijek i Centrom za socijalnu skrb, je u postupku procjene i postoji realno uporište u pozitivan ishod iste.

Udruga zapošljava četiri do devet osoba. Nositelji provedbe aktivnosti su: stručni radni tim koji čine četiri visokokvalificirane osobe; tri do pet pružatelja usluga pomoći u kući; volonteri/ke; vanjski stručni suradnici/e; partneri i suradnici na programima/projektima. Organizacija u 2017. godini broji 27 redovnih članova/ca, 107 volontera/ke na listi, od toga u 2017. dugotrajnih i aktivnih 37 (32 žene i 5 muškaraca, različite dobi, razine obrazovanja, zanimanja, iskustva i vještina) sa 1612 sati volonterskog rada, usmjerenog na aktivnosti koje su od općeg interesa, kojima se promiču ustavne vrednote, podiže kvaliteta života pojedinca i unapređuje razvoj šire društvene zajednice. Tijekom djelovanja, kroz aktivnosti uključeno je 37 929 građana/ki, od toga je 10 380 izravnih korisnika različitih usluga.

O provedbi programa i projekata Udruga podnosi kvartalne, polugodišnje i konačne izvještaje sukladno potpisanim ugovorima o financijskoj podršci. Redovito se podnose izvještaje o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (zaključno s 2017., u papirnatj verziji) i organizaciji volontiranja, putem sustava link:volonteri.mdomsp.hr kao i posebno kvalitetnog sustava izvještavanja putem portala: www.financijskepodrske.hr koji je uspostavila Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva. Godišnji izvještaji o radu i financijskom poslovanju Udruge javnosti su dostupni putem web stranice Udruge: www.zenska-udruga-izvor.hr i Ministarstva financija: www.mfin.hr. Podatci o upisu, općim aktima, propisanom izvještavanju i vođenju poslovanja dostupni su na stranicama Ureda za udruge: <https://udruga.gov.hr/arhiva/izdvojeno-hrv/u.../registar-neprofitnih-organizacija/97>

Kontrolu poslovanja i rada Udruge provode nadležne državne institucije⁸, ugovorna tijela i vanjski evaluatori projekata/programa koje je do sada uvijek bilo pozitivno. U pripremi je vanjska revizija poslovanja Institucionalne podrške NZRCD za 2017. godinu.

Izvori financiranja udruge su lokalna i regionalna uprava i samouprava, Vlada RH, Fondovi EU- putem javnih natječaja/poziva te vlastita sredstva od dopuštenog rada. U dosadašnjem radu Udruga je prihodovala 4.039,775,94 kune i uložene su desetine tisuća volonterskih sati.

Ukupan prihod Udruge za 2017. godinu iznosio je 565.109 kuna.

U razdoblju 2017.-2019. godine osigurana je Institucionalna podrška NZRCD omogućila nam je, prije svega, dugoročnije planiranje i određenu stabilizaciju stručnih ljudskih kapaciteta, posebno za kontinuirano pružanje specijaliziranih usluga i zastupanje građana/ki u ostvarivanju njihovih pojedinačnih prava i sloboda, kao temeljnog izvora za praćenje i utjecaj na javne politike u tom području.

Prepoznatljivost djelovanja, sustavan i stručan pristup od presudne je važnosti kako za motivaciju za uključivanje pojedinaca tako i na održivo strateško sektorsko i međusektorsko povezivanje. Tijekom 2017. godine, u partnerstvu i suradnji s nositeljima odgojno-obrazovne djelatnosti, mehanizmima za ravnopravnost spolova Grada i Županije, OCD te s istaknutim aktivistkinjama i zagovornicima jačanja demokratskih procesa i ostvarenja ljudskih prava i sloboda iz Hrvatske, Srbije, V. Britanija, Njemačke i SAD, nastavljene su stručne javne rasprave o reproduktivnim pravima i slobodama žena, legalizaciji prostitucije, ratifikaciji Istanbulske Konvencije i statusu civilnog društva. Tijekom Svjetske kampanje (27.11.) **Grad Osijek usvojio je Europsku povelju o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.**

Tenja, veljača 2018.

---

⁸ Zapisnik o kontroli podataka o stažu i osnovicama koje služe za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja od 17.05.2016.